

УДК: 37.018.552.048-051

DOI: <http://doi.org/10.5281/zenodo.2166356>

АЛЛА БОЙКО

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1601-4138>

(Київ)

ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЯ ОСВІТИ: НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ТЬЮТОРСТВА

Тьюторство обґрунтовано як прогресивна конкретно-практична зарубіжна технологія з метою індивідуалізації освіти, її особистісної спрямованості, підсилення виховного аспекту в підготовці вчителя. Виявлено науково-методичні положення концепції тьюторства, що базуються на принципах креативності, елективності, суб'єктності взаємодії двох рівноправних партнерів. Показано, як тьютор організовує перенесення акцентів з відставання в учінні на навчальні досягнення студента, забезпечує єдність аудиторної і позааудиторної роботи навчання і виховання, здійснює поєднання оцінки і самооцінки професійних досягнень майбутніх учителів. Визначено основні напрями подальшого розвитку тьюторства як засобу інтернаціоналізації освітньої галузі, її практичного спрямування у формуванні єдиного європейського й світового навчально-виховного середовища. Для цього нами розроблено посібник, у якому на вибір тьютора і студента репрезентовано 500 завдань і запитань та понад 300 тестів.

Ключові слова: тьютор, тьюторство, індивідуальні завдання, суб'єкт-суб'єктні відносини, педагогіка партнерства, індивідуальна робота, конкретно-практична технологія.

Постановка проблеми. У сучасних умовах актуалізації цінностей індивідуального вибору в освіті акцент зміщується на особисту професійну відповідальність майбутнього вчителя, прийняття ним самостійних рішень, а отже, на перше місце виходять проблеми професійно-педагогічного супроводу у визначенні індивідуальної освітньої траєкторії, самотворення й саморозвитку особистості.

Метою пропонованої статті є висвітлення інтернаціоналізації освіти: науково-методичні засади тьюторства.

Виклад основного матеріалу. Тьюторство стає вагомим ресурсом інтенсифікації навчально-виховного процесу вищої школи, а партнерські суб'єкт-суб'єктні відносини – основою і умовою реалізації науково-методичних засад тьюторства. Значення й обсяги використання тьюторства в умовах інтеграції до світового культурно-освітнього простору зростають. Тьюторство є однією із прогресивних зарубіжних технологій, міжнародна форма організації і змісту освітньої діяльності. Відбувається інтернаціоналізація засобів формування особистості фахівця. При цьому слід наголосити на індивідуально-соціалізуючому характері тьюторства, а отже – підсиленні виховного аспекту в підготовці вчителя. Тьютор несе відповідальність не лише за рівень знань, а й за формування особистості майбутнього фахівця. Тут доцільно згадати науковий висновок

К.Д. Ушинського: «У вихованні все повинно ґрунтуватися на особі вихователя, тому що виховна сила виливається тільки з живого джерела людської особистості» (в даному випадку тьютора). «Особистий приклад учителя, – писав педагог, – це плодovitий промінь сонця для молоді душі, який нічим замінити неможливо» [8, с. 31].

“Тьютор” – педагог-наставник, походить від англійського “tutor” і латинського “tutor”, що означає “спостерігаю”, “підкуюся” (помічник, наставник, адвокат студента). Згідно із зарубіжним досвідом, тьютори навчають за спеціальністю і виховують студентів в аудиторний чи позааудиторний час. Майбутні вчителі індивідуально, рідше невеликими групами (3-5 чол.) самостійно, під керівництвом тьютора, працюють над певними завданнями, відповідають на запитання, аналізують педагогічні ситуації, одержуючи необхідні консультації [4, с. 29]. Тьютор є зразком для студента в усіх проявах своєї особистості.

Науковими положеннями концепції тьюторства є: по-перше, трансформаційні процеси, що стали об’єктивною реальністю сьогодення і змінюють сенс життя особистості, її аксіологічні орієнтири, характер відносин між учнем і вчителем, студентом і тьютором.

По-друге, суб’єкт-суб’єктні, морально-естетичні відносини будуються в освітньому процесі передусім на принципах креативності, елективності, суб’єктності, що забезпечує повне засвоєння знань, їх критичний самоаналіз, коригування власних навчальних зусиль, формує потребу самостійної індивідуальної роботи двох рівноправних партнерів – тьютора і майбутнього вчителя [1, с. 140].

По-третє, оптимістична бально-словесна оцінка, що виставляється на основі діалогічної взаємодії і взаємоповаги двох суб’єктів.

А отже, аудиторна і позааудиторна тьюторська технологія сприяє гуманізації навчання і виховання, самовиховання студента і самовдосконалення тьютора, є важливим компонентом світового культурно-освітнього процесу.

Наповненню змісту нашого експериментального дослідження проблеми слугував авторський текстовий матеріал, а також педагогічна спадщина найвидатніших українських і зарубіжних педагогів-гуманістів: Г.Г. Ващенко, О.А. Захаренка, Я. Корчака, А.С. Макаренка, В.О. Сухомлинського, К.Д. Ушинського, С.Т. Шацького, теоретичні висновки, узагальнення, фрагменти наукових праць і уривки з художніх творів яких піддаються всебічному професійному аналізу [2].

При виборі педагогічної спадщини названих педагогів керувалися не алфавітним чи хронологічним принципами, а передусім можливістю і доцільністю навчального професійного аналізу їхніх наукових праць і художніх творів у логіці вивчення курсу педагогіки.

Самостійні відповіді студентів на запитання і виконання індивідуальних завдань викладача-тьютора потребують педагогічної допомоги і оцінювання. Тому постановка проблеми, інформаційний допоміжний матеріал, педагогічна спадщина, виділення завдань, формулювання запитань, консультування студентів, оцінювання виконаної роботи, їхня самооцінка, поради щодо подальшої самоосвіти і самовиховання в особистісному і професійному становленні фахівця розуміємо як педагогічний супровід індивідуальної самостійної роботи майбутнього вчителя. У процесі такого педагогічного супроводу студенти поглиблюють знання, формують інтерес до педагогічної діяльності, оволодівають професійними прийомами пізнання і виховання, розвивають креативність і самостійність.

Варто зазначити, що з гуманістичних позицій не поділяємо завдання за рівнями складності. Виходимо з того, що будь-яке із запропонованих завдань можна виконати на репродуктивному, пошуковому чи творчо-дослідницькому рівні, який визначається у процесі навчального суб’єкт-суб’єктного діалогу тьютора і майбутнього вчителя.

Індивідуальне тьюторське співробітництво викладача і студента сприяє виявленню знань й критичному самоаналізу. При правильному супроводі воно допомагає самоствердженню й самореалізації особистості фахівця, розвиває постійний самоконтроль, а отже, – потребу в самоосвіті, розкриває шляхи подальшого особистісного й професійного самовдосконалення.

Належить наголосити, що тьюторство у нашому досвіді спрямовано насамперед на студентів, які потребують підвищеної педагогічної уваги. Індивідуальна взаємодія й співпраця в невеликих групах посилює мотивацію до професії, сприяє взаємній інтелектуальній активності, співконтролю і самоконтролю.

У процесі заняття відбувається взаємоперевірка, порівняння і співставлення знань, виявлення слабких місць. Оскільки ця робота поєднується з консультуванням викладача, то вона зводиться до суб'єкт-суб'єктної навчально-виховної співбесіди двох рівноправних партнерів - тьютора і майбутнього вчителя, що сприяє розвитку самостійної індивідуальної роботи, самовихованню студента й самовдосконаленню тьютора.

Оскільки кожен студент виявляє свої здібності, можливості, темпи, мотивацію на професію, то може трапитися так, що певна кількість майбутніх фахівців не набере вчасно належної кількості балів, що відповідала б їхнім прагненням. Загальмувати послідовність у навчанні може також хвороба, пропуски, академічна відпустка тощо. Не сприяє успішності невелика кількість семінарських і практичних занять з педагогіки. У такому випадку майбутні вчителі матимуть змогу самостійно чи за порадою тьютора виконувати індивідуальні (тьюторські) завдання. Кожне завдання оцінюється, воно має свою вартість, виражену в певній кількості балів і словесному обґрунтуванні. Зацікавлений студент зможе виконати за своїм інтересом і бажанням не одне, а кілька тьюторських завдань, що сприятиме зростанню індивідуальної кількості балів у процесі вивчення педагогіки, а головне – самоствердженню його як майбутнього компетентного професіонала. Отже, тьюторство – важливий компонент сучасної особистісно спрямованої системи навчання.

Тьюторство – це форма індивідуальної роботи студентів і викладача, спрямована на розвиток мотивації й інтересу до професії, активізацію самостійного формування майбутнього фахівця, підвищення якості знань і в результаті – збільшення балів і піднесення рейтингу студента. В основі взятого нами аспекту тьюторства – історично апробований особистісний підхід щодо педагогічного супроводу самостійної роботи передусім тих студентів, які цього потребують.

Тьюторська технологія навчання передбачає партнерську суб'єкт-суб'єктну взаємодію. Без сприйняття тьютором студента як рівноправного партнера взаємодії тьюторська система неможлива. Це, у свою чергу, сприяє формуванню суб'єкт-суб'єктної взаємодії на рівні співробітництва і співтворчості між майбутнім учителем і його майбутніми учнями. Тьюторство у вищій педагогічній школі відбувається на підґрунті взаємоповаги і довіри, що створює реальну можливість для здійснення постійного професійного самотворення, зростання компетентності викладача і “вирівнювання” знань студента, об'єктивної оцінки і його самооцінки, формує гнучкість і нестандартне мислення, бажання поповнювати знання.

Гуманні, суб'єкт-суб'єктні педагогічно доцільні взаємини є запорукою творчого настрою студента, його розкритості та віри у власні сили й можливості. Морально-естетичні стосунки сприяють прискореному особистісному і професійному саморозкриттю майбутнього фахівця, що стимулює тьютора до ґрунтовного інтелектуального й емоційного супроводу у виконанні різноманітних індивідуальних завдань. Варто, наприклад, здійснити зіставно-порівняльний аналіз творчого шляху «сонця педагогіки» Я. Корчака і «лицаря суворої доброти» В.М. Сороки-Росинського [6, с. 104]. Прокоментувати настанову В.О. Сухомлинського: «Справжній вихователь той, хто йде до своїх вихованців з власними думками, в кого є духовна потреба нести свої знання людям» [7, с. 407].

При їх оцінюванні тьютору важливо усвідомити необхідність перенесення акцентів з відставання в учінні на навчальні досягнення, громадську активність студента, його участь у самоврядуванні тощо, з роздратованості викладача і приниження ним студента – на співчуття і мудру розважливість. У цьому допоможе бально-словесне оцінювання тьютора, поєднання оцінки і самооцінки професійних досягнень майбутніх учителів. Тому на кожному тьюторському занятті мусить мати місце діалог двох рівноправних суб'єктів – викладача і студента на основі взаємоповаги, взаємодовіри і взаєморозуміння [2, с. 304].

Викладач звертається до конкретних праць педагогів-класиків, досвіду педагогів-новаторів, аналізує педагогічні ситуації, використовує активні методи виховання й інноваційні дидактичні матеріали. Тьютор, звертаючись до праць О.А. Захаренка, радить: вдумайтесь і доведіть правильність висновку О.А. Захаренка: «Керуйся принципом: 70 відсотків успіху – то похвала, а 30 відсотків – критика, мораль, розгнівані настанови». Проведіть за працями О.А. Захаренка педагогічні тренінги на практичних тьюторських заняттях. Організуйте добродійні справи в інтернаті для дітей-сиріт. За порадою О.А. Захаренка складіть «Комплексний план виховної роботи» [3, с. 21 - 27]. Ці та інші практичні завдання тьютора збагатять кейс-технології і портфоліо майбутніх учителів.

Особливу увагу студентів тьютор привертає до різноманіття практичних педагогічних ситуацій. Це дуже важливо. Адже, як у найважливішій формі навчання – уроці відтворені всі категорії дидактики, так і в провідній клітинці процесу виховання – педагогічній ситуації зосереджуються конкретні завдання, зміст, організація і засоби виховання.

При вдумливому і гуманному тьюторстві значно оперативніше відбувається трансформація зовнішньої оцінки у внутрішньо-критичну самооцінку. Це дуже важливо, тому що студенти, які несистематично з тих чи інших причин навчаються, як правило, характеризуються відсутністю критичної самооцінки, що призводить до конфліктів і відставання в професійному становленні. У зв'язку з цим вони мусять усвідомлено виконувати завдання не лише для одержання вищого балу. Зростає значення виховного аспекту, відповідальність за результат учіння й водночас посилюється пізнавальний інтерес до предмета, поєднаний з повагою до викладача. Нагальною постає потреба для обох суб'єктів у неперервному самоосвітньому і самовиховному процесі.

Тьюторство розпочинається зі стимулювання кінцевого результату навчання, а далі під керівництвом викладача у студента формується прагнення поетапних успіхів в оволодінні професією. На всіх етапах вивчення педагогіки активізуються одержані раніше знання. Вони перестають бути формальними, відчутнішим стає просування майбутнього вчителя у навчанні й формуванні власної особистості. При цьому особливого значення набуває система стимулювання хоч і невеликих навчальних досягнень. Студенти потребують постійної об'єктивної оцінки не лише повністю виконаного завдання. Вони високо цінують заохочення на кожному етапі роботи. Зростає гуманна педагогічна культура тьютора і студента.

Суб'єкт-суб'єктна взаємодія не лише на лекції, семінарських і практичних заняттях, а й в позааудиторний час «дозволяє тьютору охопити своєю професійно-вдумливою увагою кожного студента, реалізувати на практиці принципи суб'єктності» [4, с. 23 - 35], а також індивідуального підходу, елективності, креативності, здійснювати особистісно орієнтовану педагогічну діяльність.

Тому бали за кожний вид тьюторських завдань не є стабільними. Вони можуть бути мотивовано вищими або підлягати зниженню в залежності від якості навчання студента, щоб бути показником його "руху" в особистісному і професійному зростанні чи слугувати виявленню гальмівних факторів. Справедлива оцінка завжди була і є головною рушійною силою роботи закладу освіти, за порукою суб'єкт-суб'єктної взаємодії тьютора і майбутнього фахівця. Важливо підкреслити, що оцінка тьюторського завдання в балах мусить бути реальною й водночас оптимістичною, позитивно спрямованою на подальшу самоосвіту і професійний саморозвиток майбутнього вчителя.

У процесі оцінювання виконаної роботи за тьюторське завдання до уваги береться наступне:

- професійна спрямованість знань;
- наявність теоретичних знань, умінь ними оперувати;
- володіння професійно-педагогічними вміннями і навичками;
- самостійність їх формування і мобільність при використанні;
- оптимізм у роботі з дітьми, любов до професії;
- уміння аналізу педагогічних ситуацій;
- наявність критичного мислення, об'єктивної самооцінки;
- прагнення до постійного оновлення і поповнення знань.

Як уже наголошувалося, поєднання бальної і словесної оцінки (письмової чи усної) дозволяє особистісно орієнтувати навчання, переключаючи увагу з одержаних студентом як суб'єктом навчання фрагментарних знань, на його перспективні можливості як суб'єкта неперервної освіти й самоосвітньої діяльності, корегувати власний рівень навчальних зусиль, ставлення до предмета, а далі – формувати під керівництвом тьютора індивідуальний стиль мислення й діяльності, прискорити особистісний і професійний саморозвиток, надавати взаємодії "тьютор-студент" успішного, педагогічного доцільного, суб'єкт-суб'єктного характеру.

Самооцінка майбутнім фахівцем досягненого рівня знань передбачає розуміння ним навчання як єдності учіння й викладання, створення умов для регулярного отримання педагогом зворотної інформації, а також вдумливого і критичного "саморуку" студента в оволодінні професією. На тьюторському занятті викладач і студент ведуть творчий діалог як суб'єкти навчання на засадах не лише взаємоповаги, а й симпатії.

Особливо важливо в процесі виконання тьюторських завдань керуватися принципом єдності навчання й виховання, що необхідно для цілісного формування особистості вчителя. Не випадково тьюторство з'явилося набагато раніше в університетах, ніж у загальноосвітніх школах, що диктувалося зростаючими вимогами до всебічної підготовки фахівця.

Організовуючи виконання тьюторських завдань, викладач виступає в ролі порадики і друга, є прикладом для наслідування. Тому його взаємодія зі студентом стає морально-естетичною, педагогічно доцільною. У зв'язку з цим він відчуває потребу постійного самовдосконалення, врахування індивідуальних особливостей кожного майбутнього вчителя, специфіки його інтелекту й емоційної сфери. Тому тьютор, працюючи індивідуально, не може не знати своїх студентів, не урізноманітнювати згідно з певними особливостями форми і види освітньо-виховної взаємодії, а для цього мусить постійно вивчати нові досягнення педагогічної науки, новаторські педагогічні технології, інноваційний досвід учителів-практиків. Він повинен прагнути до того, щоб новації не залишалися мертвим вантажем, постійно впроваджувати їх у практичну діяльність. У таких умовах навіть для найслабшого студента зростає значення особистості викладача, від нього залежить його ставлення до навчальної дисципліни, бажання навчатися.

Слід зауважити, що в даному випадку тьюторство розглядається як конкретно-практична технологія, спрямована на підвищення й вирівнювання результативності навчання майбутніх фахівців у системі організації освітнього процесу [5, с. 106].

Тьютору належить визначати інтереси, труднощі, запити студентів, надавати їм інформаційну підтримку в підборі відповідної літератури, а також консультативну допомогу у виконанні всіх видів індивідуальної самостійної роботи, створити умови для рефлексивної оцінки процесу і результативної самостійної навчальної діяльності. Тьюторство бажано розвивати переважно в таких напрямках:

- по-перше, інтеграції педагогіки як провідної в педагогічному закладі освіти з іншими педагогічними, психологічними, спеціальними та культурологічними дисциплінами;
- по-друге, розроблення системи міжкафедральних тьюторських завдань;
- по-третє, поєднання традиційних методів і форм семінарських та практичних занять із тьюторськими з метою забезпечення на цій основі особистісно орієнтованої взаємодії;
- по-четверте, створення комплексу навчальних посібників для виконання індивідуальних і групових самостійних тьюторських завдань.

Тьюторські завдання можуть оцінюватися за прийнятою на кафедрі бально-словесною оцінкою індивідуальної та самостійної роботи студентів. На допомогу студенту і тьютору нами особисто розроблено посібник за такою структурою:

- науково-методичні засади тьюторства;
- перелік видів і типів завдань та запитань;
- побажання і поради тьютору;
- рекомендації студентам;
- авторський інструктивний допоміжний матеріал;
- діагностичні тести;
- завдання і запитання, відповіді на які оцінюються;
- фрагменти педагогічних праць і уривки художніх творів педагогів;
- індивідуальний самоконтроль знань;
- комп'ютерні тестові завдання тьютора (з дидактики і теорії виховання);
- консультації, поради, бально-словесне оцінювання.

На основі поданих у посібнику авторського текстового матеріалу, фрагментів праць і художніх творів педагогів, запитань і завдань викладач моделює тьюторське заняття, консультує студентів, актуалізуючи опорні знання. Послідовність у викладенні матеріалу вибудовується відповідно до логіки вивчення курсу педагогіки та професійних тьюторських завдань і запитань.

Експериментальна робота показала, що технологія тьюторства і діяльність тьютора є однією із універсальних міжнародних форм організації освітньо-виховної діяльності у вищій педагогічній школі, оскільки в сучасних умовах відбувається інтернаціоналізація засобів формування фахівця.

Час установлює свої особливі вимоги до якості формування майбутнього вчителя, його конкурентоздатності, чим зумовлюється підвищення соціального значення освіти і виховання, пошук нових систем, технологій, методів і форм діяльності.

Сприяння європейському співтовариству в галузі освіти і виховання передбачає насамперед перехід до єдиної системи, обов'язковим компонентом якої є тьюторська технологія.

Індивідуальна робота організовується і здійснюється тьютором на основі принципу суб'єктності, в т. ч. з урахуванням інтелектуальних здібностей, можливостей, мотивації на професію, з оптимістичною вірою в успішність майбутнього вчителя.

Висновки. Як уже відмічалось, згідно з принципами гуманності, креативності й когнітивності запитання і завдання в посібнику не класифікуються наперед за рівнями складності. Після того, як завдання виконане, тьютор і студент у творчому діалозі визначають рівень його виконання, у дружній бесіді виставляють його бально-словесну оцінку. Навчальна взаємодія мусить носити партнерський суб'єкт-суб'єктний, морально-естетичний, педагогічно доцільний характер, інакше технологія тьюторства втрачає сенс.

Для адаптації в зоні європейської освіти на вибір тьютора і студента репрезентуємо в названому посібнику разом із тестовими (діагностичними, самоконтролю і контролю) 500 завдань і запитань, також понад 300 тестів. Зокрема, 60 завдань і запитань з педагогічної творчості К.Д. Ушинського; 88 – з доробку Г.Г. Ващенко; 60 – з творчості О.А. Захаренка; 60 – Я. Корчака; 114 – А.С. Макаренка; 136 – В.О. Сухомлинського; 61 – С.Т. Шацького та ін. педагогів [2].

Тьюторські запитання і завдання, крім самостійної та індивідуальної роботи, можуть також використовуватися на лекціях, семінарських і практичних заняттях з педагогіки. Технологія тьюторства набуває особливого значення в сучасних умовах інноваційного розвитку, демократизації й глобалізації суспільства, формування єдиного європейського та світового освітнього простору.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бойко А.М. Індивідуальні тьюторські завдання для студентів II-V курсів. - Полтава, 2007. - 359 с.
2. Бойко А.М. Інтегрований курс теорії та історії педагогіки: 500 завдань і запитань, понад 300 тестів - К.: КНТ - Полтава: ПНПУ, 2010 - 400с.
3. Захаренко О.А. Слово до нащадків. – К., 2006. – 61 с.
4. Зоткин А. Идея тьюторства и проблема субъектности в образовании // Тьюторство: концепции, технологии, опыт. - Томск, 2005. – 276 с.
5. Пилипчевская Н.В. Тьюторская деятельность: теория и практика. -Красноярск, 2009. - 114 с.
6. Сорока-Росинский В.Н. Педагогические сочинения. – М., 1991. – 205 с.
7. Сухомлинський В.О. Вибрані твори: В 5-ти т. – Т. 1. – К., 1976. – 641 с.
8. Ушинський К.Д. Про користь педагогічної літератури // Вибрані педагогічні твори: У 2 т. – Т. 1. – К., 1983. – 483 с.

REFERENCES

1. Boiko A.M. Individualni tiutorski zavdannia dlia studentiv II-V kursiv. - Poltava, 2007. - 359 s.
2. Boiko A.M. Intehrovanyi kurs teorii ta istorii pedahohiky: 500 zavdan i zapytan, ponad 300 testiv - K.: KNT - Poltava: PNPU, 2010 - 400s.
3. Zakharenko O.A. Slovo do nashchadkiv. – K., 2006. – 61 s.
4. Zotkyn A. Ydeia tiutorstva y problema sub'yektnosty v obrazovanyy // Tiutorstvo: kontseptsyy, tekhnolohyy, opyt. - Tomsk, 2005. – 276 s.
5. Pylypchevskaia N.V. Tiutorskaia deiatelnost: teoriya y praktyka. -Krasnoiarsk, 2009. - 114 s.
6. Soroka-Rosynskiy V.N. Pedahohycheskye sochyneniya. – M., 1991. – 205 s.
7. Sukhomlynskyi V.O. Vybrani tvory: V 5-ty t. – T. 1. – K., 1976. – 641 s.
8. Ushynskiy K.D. Pro koryst pedahohichnoi literatury // Vybrani pedahohichni tvory: U 2 t. – T. 1. – K., 1983. – 483 s.

BOIKO ALLA

INTERNATIONALIZATION OF EDUCATION: SCIENTIFIC AND METHODOLOGICAL PRINCIPLES OF TUTORING

Tutoring is grounded as a Progressive and practically concrete foreign technology which has the purpose of individualizing the education, giving it a personal orientation and strengthening the educational aspect in teacher training. The main scientific and methodological provisions of the concept of tu-

toring that have been discovered are based on creativity principles, electivity, subjectivity of interaction between two equal subjects. It is shown how the tutor moves the accent from the Lack of knowledge to the student's educational achievement, ensuring unity in the Auditory and non-auditing work of study and education, combination of evaluation and self-assessment for professional achievements of future teachers. The basic directions of further development of tutoring are determined, as a way of internationalizing the educational branch, its practical direction in the formation of a United European and world educational environment. For this has been developed a manual, in which at the choice of the tutor and the student are represented 500 tasks and questions and more than 300 tests.

Key words: *tutor, tutoring, individual tasks, subject-subject relations, pedagogy of partnership, individual work, concrete-practical technology*

Одержано 01.09.2018р